

ด้วยดินเผา

Hardened clay

รองรับน้ำยาง

วรรณมา ต.แสงจันทร์ *

ฉัตรชัย บาลศรี **

สารสาร

ถ้วยพลาสติกแทนกะลามะพร้าว ถ้วยพลาสติกมีข้อดี คือ ราคาถูก แต่มีข้อเสีย คือ ไม่ทนทาน เนื่องจากต้องตากแดดตากฝน เป็นสาเหตุให้พลาสติกกรอบและแตก ทำให้ต้องเปลี่ยน ถ้วยรองรับน้ำยางบ่อย อีกทั้งถ้วยพลาสติกมีน้ำหนักเบา ทำให้ปลิวไปจากต้นยางเมื่อมีลมพัดแรง นอกจากนี้ยังมีการใช้ถ้วยเซรามิกหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ถ้วยดินเผาซึ่งทำจากดินท้องถิ่น เคลือบด้วยเคลือบซีเมนต์ และเผาในเตาฟืน ถ้วยชนิดนี้มีผิวหยาบ หนา มีน้ำหนักมาก และผิวเคลือบไม่มัน ทำให้น้ำยางติดถ้วย ประกอบกับมีผู้ผลิตน้อยมาก ส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ้วยดินเผาจึงมีใช้เฉพาะในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจุบันภาชนะรองรับน้ำยางเป็นต้องการของชาวสวนยางเป็นอย่างมากโดยเฉพาะทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของต้นยางที่สามารถกรีดยางได้ ทำให้มีผู้ประกอบการเซรามิกโดยเฉพาะจังหวัดลำปางซึ่งได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตเซรามิกของภาคเหนือ หันมาผลิตถ้วยรองรับน้ำยางกันเป็นจำนวนมาก มีทั้งชนิดที่เป็นเนื้อดินแดง เผาอุณหภูมิไม่สูง ความแข็งแรงต่ำ และชนิดเนื้อขาวโดยใช้เนื้อดินที่ผลิตถ้วยขามจานคุณภาพดี และใช้กรรมวิธีในการผลิตเช่นเดียวกับการผลิตถ้วยขามจาน ซึ่งถ้วยเซรามิกดังกล่าว สามารถทนแดดทนฝนได้ดี ใช้งานได้เป็นเวลานานตลอดอายุของต้นยาง และมีน้ำหนักพอเหมาะ ทำให้ถ้วยไม่ปลิวไปตามกระแสลม และที่สำคัญถ้วยไม่ติดกันภาชนะ เนื่องจากมีผิวเคลือบมัน ข้อเสีย คือ ราคาแพง เนื่องจากต้นทุนสูง และเมื่อรวมค่าขนส่ง หากส่งไปขายยังภาคต่าง ๆ ยิ่งทำให้มีราคาสูงขึ้น นอกจากนี้แล้วมีผู้ประกอบการบางรายพยายามทำถ้วยรองรับน้ำยางที่ไม่มีคุณภาพออกมาจำหน่าย โดยเผาที่อุณหภูมิต่ำ แล้วเคลือบผิวโดยใช้สีน้ำมัน ทำให้ผิวเรียบเป็นมันคล้ายถ้วยเซรามิกคุณภาพดี

ยางพาราจัดเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศปีละกว่า 300,000 ล้านบาท ปัจจุบันมีการปลูกยางพารารวมประมาณ 18 ล้านไร่ ใน 64 จังหวัด ภาคใต้ถือเป็นพื้นที่เพาะปลูกหลัก มีการปลูกต้นยางพารามากกว่า 10 ล้านไร่ ส่วนที่เหลือกระจายอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่กรีดยางได้แล้วประมาณ 12 ล้านไร่ โดยเฉลี่ยแล้วพื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกต้นยางพาราได้ประมาณ 80 ต้น และต้องใช้ถ้วยรองรับน้ำยาง 80 ใบ ดังนั้นจึงต้องใช้ภาชนะรองรับน้ำยางจำนวนประมาณ 960 ล้านใบ ต่อพื้นที่ประมาณ 12 ล้านไร่ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้มีพื้นที่ปลูกต้นยางพาราเพิ่มขึ้นอีก 8 แสนไร่ในระหว่างปีพ.ศ. 2554-2556 โดยมีพื้นที่ปลูกในภาคเหนือ 150,000 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 500,000 ไร่ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 100,000 ไร่ และภาคใต้ 50,000 ไร่ โดยทั่วไปแล้วต้นยางพารา ที่ปลูกใหม่สามารถกรีดยางได้ในอีก 7 ปีข้างหน้า

เดิมชาวสวนยางใช้ภาชนะรองรับน้ำยางเป็นกะลามะพร้าว เนื่องจากภาคใต้มีการปลูกมะพร้าวเป็นจำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่ปลูกต้นยางพาราส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ แต่เมื่อพื้นที่ปลูกมะพร้าวมีน้อยลง ทำให้กะลามะพร้าวหายาก ชาวสวนจึงเปลี่ยนมาใช้

* นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ สำนักเทคโนโลยีชุมชน

** นักวิทยาศาสตร์ สำนักเทคโนโลยีชุมชน

ถ้วยดินเผาองรับน้ำยาง

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำถ้วยรองรับน้ำยาง
ให้แก่กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านกลาง ต.โนนตาล
อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม
ระหว่างวันที่ 25 - 27 กรกฎาคม 2554

ซึ่งถ้วยที่ใช้สีน้ำมันทาจะไม่ทนแดดทนฝนใช้งานไปนาน ๆ สีจะหลุดออก
ทำให้น้ำยางติดค้างอยู่ในถ้วย ไม่สามารถกวาดออกได้หมด และ
ก้นถ้วยอาจทะลุเมื่อใช้งานเป็นเวลานาน ภาชนะรองรับน้ำยางที่
ชาวสวนยางต้องการมีลักษณะดังต่อไปนี้คือมีความทนทานสามารถ
ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศได้ดี เนื่องจากภาชนะรองรับน้ำยางจะ
ผูกติดไว้กับต้นยาง ทำให้ต้องตากแดดตากฝนตากน้ำค้างอยู่ตลอดเวลา
มีน้ำหนักพอเหมาะ คือไม่หนักไป สามารถจับถือด้วยมือข้างเดียวได้
เวลาปาดน้ำยางออกจากภาชนะ หรือไม่เบาเกินไปจนปลิวไปตามลม
เมื่อมีพายุพัด นอกจากนั้นแล้ว น้ำยางต้องไม่ติดภาชนะ สามารถ
เทน้ำยางออกได้หมด ที่สำคัญ คือ ราคาต้องไม่แพง

กรมวิทยาศาสตร์บริการได้พัฒนาถ้วยดินเผาองรับน้ำยาง
เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน มีกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านกลาง
ต.โนนตาล อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม เป็นตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ที่กรมวิทยาศาสตร์บริการได้เข้าไปดำเนินการศึกษาทดลอง โดยทำการ
สำรวจและเก็บข้อมูลลักษณะถ้วยรองรับน้ำยางที่ชาวสวนยางต้องการ

แหล่งดินและกระบวนการผลิตของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านกลาง
จังหวัดนครพนม ทดสอบสมบัติทางกายภาพและทางความร้อนของ
วัตถุดิบ พัฒนาวิธีการเตรียมวัตถุดิบและขึ้นรูปเพื่อให้ได้ถ้วยรองรับ
น้ำยางที่มีความหนาที่เหมาะสม และมีความสม่ำเสมอ พัฒนาสูตร
เคลือบโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ได้แก่ ขี้เถ้าจากเตาฟืน และดินเลน
และพัฒนาเทคนิคการเคลือบเพื่อให้หน้าเคลือบไม่หลุดลอกก่อนเข้า
เตาเผา รวมทั้งได้ปรับปรุงรูปแบบให้สะดวกกับการใช้งาน

ถ้วยดินเผาองรับน้ำยางที่ได้จากการวิจัยพัฒนา มีลักษณะ
ตามที่ชาวสวนยางต้องการ คือ ไม้หนา มีน้ำหนักเหมาะสม ผิวเคลือบ
มันวาว และมีความแข็งแรง ต้นทุนการผลิตต่ำ เนื่องจากใช้วัตถุดิบ
ในท้องถิ่น กรมวิทยาศาสตร์บริการได้นำผลวิจัยพัฒนาถ่ายทอด
เทคโนโลยีให้แก่กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านกลางต.โนนตาลอ.ท่าอุเทน
จ.นครพนม เมื่อวันที่ 25 - 27 กรกฎาคม 2554 เป็นการเพิ่ม
ศักยภาพการผลิตและขยายโอกาสทางการตลาด ให้แก่วิสาหกิจ
ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกยางพารา. 2554. [ออนไลน์] [อ้างถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2554] เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต :

<http://www.thainr.com/th/detail-tat.php?statID=132>

สุธรรม ศรีหล่มสัก และคนอื่นๆ, น้ำเคลือบเซรามิกที่เตรียมโดยไม่ต้องบดผสมสำหรับถ้วยรองรับน้ำยางพาราที่ทำจากดินลำปาง. วารสารเซรามิก, พฤษภาคม-สิงหาคม, 2554, ปีที่ 15, ฉบับที่ 36.